Open Access | Peer-Reviewed Journal | ISSN 1337-6411

TESTIMONIA THEOLOGICA, XIII, 1 (2019): 17-39

FEVTH.UNIBA.SK/VEDA/TESTIMONIA-THEOLOGICA/

„CITHARA SVÄTÝCH" ALEBO „DE CULTU SANCTORUM" V EVANJELICKEJ HYMNÓDII[1]

Mgr. Adriana Grešová

Abstract:

The believer does not encounter the cult of the saints in contemporary Evangelical Lutheran divine services. Article XXI of the "Augsburg Confession" of 1530 bears the title "De Cultu Sanctorum", i.e. "The Worship of the Saints" and formulates its stance in a conciliatory manner. The influences of this approach can be traced also in the first Lutheran hymnals from the Slovak setting. The first printed hymnal for Slovak Lutherans in Hungary was Georgius Tranoscius' "Cithara Sanctorum" (1636) which contains a diverse repertoire in regard to both the ethnic and denominational aspects. It is based on contemporaneous practice widespread in the territory of present-day Slovakia, but also draws on popular repertoire in Bohemia and Moravia. Approximately a tenth of the repertoire of the hymnal has Catholic origins, although the hymns underwent a thorough theological revision. Tranoscius added his own hymns about Mary to the hymnal and did not exclude even the hymns on angels, the Apostles, and martyrs. In the 16th and the 17th century, hymnals and musical sources from the Lutheran setting left scope even for the subject of saints. The Marian material, especially Magnificats, are prominent in them. However, this repertoire gradually faded away in the course of the subsequent centuries.

Keywords:

Cithara Sanctorum, hymnography, sacred songs, Saints, hymnal

1. Úvod

Pojem hymnódia označuje duchovnú pieseň, jej spev a vzťahuje sa na textovú i hudobnú zložku piesne.[2] Vo všeobecnosti panuje názor, že evanjelici a. v. odmietli čokoľvek spojené so svätými. V súčasnej evanjelickej bohoslužobnej praxi sa s kultom svätých veriaci

[1] Štúdia bola vypracovaná s podporou MŠVVaŠ v rámci projektu VEGA č. 1/0699/16.

[2] Paul A. Richardson, „Hymnody" Grove Music Online. Accessed June 4, 2019, https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-1002249813.

prakticky nestretne. Dnešný slovenský „Evanjelický spevník“ (1992) neobsahuje oddiel piesní, ktorý by bol venovaný svätým. Tento trend možno nájsť aj v iných súčasných evanjelických kancionáloch, ako napr. nórsky „Norsk salmebok“ (2013), islandský „Sálma bók“ (1997) či dánsky „Den danske salme bog“ (2002). Oproti stredovekej zbožnosti reformácia skutočne priniesla nový pohľad na uctievanie svätých. Zmeny sa však prejavili postupne. Robert Kolb zdôraznil tézu Luthera a jeho nasledovníkov, ktorí za jediného prostredníka medzi človekom a Bohom považujú Krista. Svätí podľa nich nemajú moc nad životom veriacich. Svätci a martýri však neboli vylúčení z liturgie a hymnódie stúpencov reformácie 16. storočia.[3] Elizabeth Johnson sa venovala mariánskym dogmám neskorého stredoveku. V krátkosti uzavrela, že prvá generácia reformátorov, z ktorých boli všetci pôvodne katolíci, bola odchovaná na spiritualite zdôrazňujúcej kult Márie i svätých. Túto zbožnosť nikdy celkom neopustili a vytratila sa až v nasledujúcich generáciách.[4] Podobný vývoj zaznamenávajú aj hymnologické pramene. Hlavým zámerom štúdie je porovnanie vývoja piesní s tematikou svätcov v evanjelických prameňoch s dôrazom na najvýznamnejší spevník pre slovenských evanjelikov „Citharu Sanctorum“.

2. Teologické východiská

Najdôležitejšie dogmatické stanoviská ohľadne problematiky svätých sú zachytené v XXI. článku „Augsburského vyznania“ (Confessio Augustana, 1530), v „Obrane Augsburského vyznania“ (Apologia Confesionis Augustanae, 1531) a v „Šmalkaldských článkoch“ (Articuli Smalcaldici, 1537) konkrétne v druhej časti a v druhom článku. Článok XXI „Augsburského vyznania“ hovorí o vzývaní svätých – „De Cultu Sanctorum“. Je pomerne krátky, ale zato veľmi stručne formulovaný. Evanjelickí teológovia zrejme neočakávali problematickosť článku, keďže je zaradený do prvej časti vyznania. V článku stojí:

> „*Svätých je potrebné si pripomínať preto, aby sme si posilnili vieru vidiac, ako dosiahli milosť, aj ako im viera pomohla; a tiež, aby si každý podľa povolania vzal od nich príklad dobrých skutkov*“ *[...]* „*Ale z Písma nemožno dokázať, že svätých treba vzývať alebo hľadať u nich pomoc.*“[5]

Krátko na to bola vypracovaná katolícka odpoveď vo všeobecnosti známa ako „Pápežské podvrátenie“ (Confutatio Pontificia), inak „Konfutácia“, prípadne „Pápežská

[3] Beth Kreitzer, Kolb, *Reforming Mary: Changing Images of the Virgin Mary in Lutheran Sermons oft he Sixteenth Century* (Oxford: Oxford University Press, 2004), 10.

[4] Elisabeth Johnson, „Marian Devotion in the Western,“ in *Chritian Spirituality: High Middle Ages and Reformation*, ed. Jill Riatt. (New York: Cross Road Publishing Company, 1987), 410.

[5] *Symbolické knihy evanjelickej cirkvi augsburského vyznania*, trans. Oto Vízner (Liptovský Mikuláš: Tranoscius, 1992), 49.

odpoveď“ (Responsio Pontificia), ktorá XXI. článok celkom zavrhla.[6] V roku 1531 Filip Melanchton napísal „Obranu Augsburského vyznania“, v ktorej potvrdzuje stanovisko „Augsburského vyznania“ a polemizuje s „Konfutáciou“. Dôležitosť témy z pohľadu katolíckych teológov podčiarkuje Melanchtonov komentár: „ani o jednom článku nerečnia tak naširoko, ako o tomto.“[7] Evanjelické stanovisko Melanchton vysvetľuje obšírnejšie. Svätým je podľa neho treba priznať trojakú poctu: 1. Bohu ďakovať za príklady milosrdenstva, 2. utvrdiť sa vo viere, 3. nasledovať ich vieru. O svätých tiež pripúšťa, že ako za života, tak aj v nebi sa modlia za celú cirkev. Neznamená to však potrebu vzývania. Ani staré modlitby ich nevzývajú, hoci sa o svätých zmieňujú.[8] V rovnakom duchu sa nesú i vyznania z hornouhorských miest zo 16. storočia: „Confessio Pentapolitana“ z roku 1549, „Confessio Montana“ z roku 1559 a „Confessio Scepusiana“ z roku 1568. „Pentapolitana“ v XX. článku hovorí o vzývaní svätých nasledovné:

> „*Učíme, že svätí, ktorí zosnuli, sú akiste hodní každej chvály, lebo oni nám žiaria svojou učenosťou a mnohými vynikajúcimi príkladmi. Na druhej strane, pokiaľ ide o ich vzývanie, v tom nám bráni nielen to, že o tom nejestvuje nijaký Boží príkaz ani svedectvo svätej cirkvi, ale aj to, že nám v tom prekáža prvé a druhé prikázanie: 'Nebudeš mať iných bohov!' Ďalej: 'Nebudeš brať nadarmo meno Pána, tvojho Boha.' Lebo vzývanie, takisto ako iné prejavy kultu zahrnuté v prvej tabuli Desatora, sa ako povinnosť vzťahuje jedine voči Bohu, voči nikomu inému.*“[9]

S podobnými myšlienkami sa v 16. storočí stretávame tiež u Jednoty bratskej. Bratský biskup Lukáš Pražský odmieta prejavovať vonkajšie pocty svätým, klaňať sa im, zasväcovať im oltáre a chrámy, prisahať, postiť sa či konať púte v ich mene. Podľa neho ide o modloslužbu, pretože pocty prináležia výhradne Bohu. K sväteniu sviatku pristupuje ako k pripomienke toho, čo prostredníctvom svätých vykonal Boh.[10]

3. Svätí v evanjelickej a. v. bohoslužobnej praxi a spevníkoch

Spomenutý prístup sa zákonite prejavil v praxi. Reformácia priniesla zásahy do cirkevného roka, a to najmä do sanktorálu. Odmietnutie predstavy svätých ako prostredníkov u Krista

[6] Michal Brnický (ed.), *Odpoveď na Augsburské vyznanie* (Badín: Kňazský seminár sv. Františka Xaverského, 2015), 67.

[7] *Symbolické knihy evanjelickej cirkvi augsburského vyznania*, 127.

[8] K tejto téme pozri viac *Symbolické knihy evanjelickej cirkvi augsburského vyznania*, 127-130.

[9] Peter Kónya a Zoltán Csepregi, *Tri lutherské vyznania viery z Uhorska* (Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove, 2013), 75.

[10] Tabita Landová, *Liturgie Jednoty bratrské (1457 – 1620)* (Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014), 87.

viedlo k vypusteniu ich sviatkov z liturgického kalendára.[11] Ponechané boli zväčša sviatky biblických postáv, ale nie vždy išlo o biblické postavy. Na tomto mieste je vhodné spomenúť rozdelenie sviatkov svätých podľa biskupa Jednoty bratskej Lukáša Pražského, ktoré sa do istej miery dá uplatniť tiež na pramene z prostredia Lutherových nasledovníkov z Čiech a Moravy. Prvou skupinou u Lukáša boli sviatky biblických osôb. Ich pamiatkou sa oslavujú Božie skutky. Druhou skupinou boli tí, ktorým sa dostalo spravodlivosti z viery, vytrpeli mučenícku smrť alebo žili cnostným životom. Treťou skupinou boli sviatky tých, o ktorých sa šíria klamlivé legendy.[12] Tretia skupina sviatkov sa sláviť nemala.

Ako porovnávací materiál pre vykreslenie bohoslužobnej praxe slúžili najznámejšie kancionály prikláňajúce sa k Lutherovmu učeniu, ktoré boli rozšírené na území Čiech, Moravy a na území dnešného Slovenska od 16. do konca 17. storočia. Ide o „Kunvaldského kancionál“ (Kancyonál Czeský, 1576), „Závorkov kancionál“ (Pjsnie Chwal Božských, 1602), anonymná zbierka piesní, ktorú vydal Daniel Karel z Karlšperka pod názvom „Kancyonál anebo Zpěwowé Cýrkwe Ewangelitské“ z roku 1620, a Juraja Tranovského „Citharu Sanctorum“ (1636) a jej mladšie vydania.

„Kunvaldského kancionál“ obsahuje piesne založené na postavách zo Starej a Novej zmluvy. V sekciách „O Služebnijcych Božijch“, „o lidech Poweyssených od Pána Boha k ochrane Cýrkwe geho“, „o Pobožných mládencých“, „o pobožnych Zienách“, „o Pannách“ sa nachádza viac ako 60 piesní. „Závorkov kancionál“ má celý samostatnú rubriku „O Swatých Božijch“. Nachádza sa v nej veľký počet piesní o panne Márii, o apoštoloch, evanjelistoch, o mučeníkoch, vyznávačoch a pannách. Obsahuje najmä biblické postavy, ale aj nebiblických svätých, ako napr. Mikuláš, Vavrinec, Václav, Martina či Katarína. Na prvý pohľad paradoxne v spevníku nájdeme tiež piesne o nanebovzatí panny Márie, ktoré sa v evanjelických cirkvách a. v. neslávi. Telesné nanebovzatie je z evanjelického pohľadu vylúčené.[13] V skutočnosti ide o deň pamiatky smrti Márie („život swug dokonala a do Nebeské radosti prissla“). Anonymná zbierka „Kancyonál anebo Zpěwowé Cýrkwe Ewangelitské“ z roku 1620 zahŕňa piesne o anjeloch, apoštoloch a českých mučeníkoch. V prostredí slovenských evanjelikov je najdôležitejším a najvplyvnejším spevník „Cithara Sanctorum“ (1636) Juraja Tranovského. Mladšie kancionály[14] oproti tým starším[15] volia iný prístup k problematike svätých. Spevníky Kunvaldského a Závorku obsahovali početné

[11] Pavel Filipi, *Pozvání k oslavě: Evangelická liturgika* (Praha: Kalich, 2011), 102.
[12] Landová, *Liturgie Jednoty bratrské*, 90.
[13] Horst Georg Pöhlmann, *Kompendium evangelické dogmatiky* (Praha: Mlýn, 2002), 357.
[14] Anonymná zbierka vydaná D. Karlom 1620; Tranovský 1636.
[15] Kunvaldský 1576; Závorka 1602.

piesne o starozmluvných i novozmluvných a občasne i mimobiblických svätých. Istý zlom prináša v evanjelickej hymnódii anonymná zbierka z roku 1620. V porovnaní so staršími spevníkmi je piesní s tematikou svätých menej. Ďalšou črtou piesní je, že začínajú byť formulované všeobecnejšie a prestávajú sa zameriavať na jednu konkrétnu postavu. Na tento trend nadviazal aj Juraj Tranovský. Pripomenutia svätých sa v evanjelickom prostredí 16. a 17. storočia očividne slávili a repertoár obsahujúci tematiku svätých bol skutočne živý.

4. Cithara Sanctorum 1636

„Cithara Sanctorum“ je najväčší a počas uplynulých storočí najvydávanejší spevník určený hlavne slovenským veriacim. Zostavovateľ Juraj Tranovský ho dokončil vo Svätom Mikuláši, svojom poslednom pôsobisku (dnes Liptovský Mikuláš). Spevník bol vydaný v Levoči u Vavrinca Brewera. V bohoslužobnej praxi sa spevník používal až do 20. storočia do roku 1992. Najnovší knihovedný výskum eviduje 215 vydaní tohto spevníka.[16]

Z hľadiska témy zaujme už samotný názov spevníka – „Cithara Sanctorum“, t. j. harfa svätých. Pomerne zrozumiteľne ho vysvetľuje samotný Tranovský hneď v úvodnej časti svojho predhovoru. Za svätých pokladá celú cirkev, spoločenstvo veriacich. Názov spevníka je obrazom zo Zjavenia Jána 5,8. Podľa neho svätí, t. j. cirkev, Bohu slúžia a majú Ho chváliť. Tranovský uvádza:

> „*24. Starcůw padlo před Beránkem/ magjce geden každy z nich harffu/ a Báně zlaté/ plné wůně genž gsau modlitby Swatých.*[17] *[...] wssecka Cýrkew [...] Bohu sedjcýmu na Trůnu/ a Beránkowi slaužj a ge ctj/ ano wěčně ctjti a slaužiti powinná gest. Nebo že tu skrze harfy magj se rozuměti Pjsně nepochybné gest [...].*“

Aby však názov spevníka nebol mätúci, tematike svätých sa Tranovský venuje aj v ďalšej časti predhovoru. Zmieňovaný text je málo známy, nakoľko sa nachádza iba v prvom vydaní z roku 1636. V neskorších vydaniach spevníka editori túto časť predhovoru vypustili. Tranovský napísal 4 krátke tézy o uctievaní svätých. Bohužiaľ, kvôli defektnosti všetkých zachovaných exemplárov sú prvé dva body textu nečitateľné.[18] Tranovský čitateľom tlmočí stanovisko k uctievaniu svätých založené na „Symbolických knihách“. Zavrhuje modlenie sa k svätým. Svätí sa modlia, Boha chvália a v tom ich treba napodobňovať („Czjm wjce my to činiti máme“). Všetky modlitby však treba adresovať

[16] Eva Augustínová, *Cithara sanctorum bibliografia* (Martin: Slovenská národná knižnica, 2011), 17-164.

[17] „[...] habentes singuli citharas, et phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum.“ (Apc 5,8)

[18] Fragmenty textu sa zachovali v Ústrednej cirkevnej kancelárii Českobratskej cirkvi evanjelickej (sign. II.T.31) v Prahe a Széchényiho knižnici v Budapešti (sign. RMK II. 505b a sign. RNyT E-169/4).

samému Bohu.[19] Existuje len jediný prostredník, a to Kristus.[20] Tranovský čitateľovi vysvetľuje prax v katolíckej cirkvi: „Postředník a přjmluwce principalis, přednj a neghlawnegssj (Krystus) Swatj pak že gsau secundarij, druzý a gako nižssj." Následne argumentuje proti tejto praxi. Argumenty rozvíja lutherovským „sola scriptura".[21] Zo svätých si podľa Tranovského treba brať príklad, avšak základnou myšlienkou tohto textu a celého jeho kancionála je, aby cirkev Bohu slúžila a jedine Jeho chválila.[22]

V „Cithare Sanctorum" zaznamenávame oproti starším spevníkom úbytok piesní s tematikou svätých. Po obsahovej stránke v spevníku nájdeme piesne o svätých anjeloch, piesne o panne Márii a piesne o apoštoloch a mučeníkoch. Rozdelenie do istej miery korešponduje s anonymnou zbierkou vydanou Danielom Karlom z Karlšperka roku 1620.

„O Angelijch"

Piesne, ktoré sme si všímali, sa nachádzajú v druhom z troch dielov kancionála. Vo vydaní z roku 1636 je päť piesní s tematikou o anjeloch (Otče, stvořiteli všeho; Věříme v Boha jednoho, Otce; Činíme tobě, Pane Bože, díky; Chváltež Pána anjelé; Před Božím stojí trůnem). Dve sú z pera Juraja Tranovského, jedna je Tranovského preklad z nemeckej predlohy.[23] Jedna pieseň z piesní prebratých zo starších zdrojov pochádza z utrakvistického prostredia[24] a jedna z prostredia Jednoty bratskej.[25] Tranovského piesne o anjeloch majú skôr didaktický charakter. V textoch vysvetľuje pôvod a činnosť anjelov. Piesne obsahujú viacero naratívnych pasáží viažucich sa k starozmluvným i novozmluvným zmienkam o anjeloch (Abrahám, Izák, Jákob, Lót, zvestovanie panne Márii).

„O Blahoslawené Marygi Panně"

V 16. storočí sa tradičný obraz o Márii v dôsledku šírenia reformačných myšlienok zmenil. Luther a jeho nasledovníci sa vždy priznávali k výpovedi z „Apostolika", že Kristus sa „počal

[19] „[...] že wssickni Patryarchowé/ wssyckni S. Angelé/ ano wssecko stwořenj gednomyslně wolagj/ že sedjcýmu na Trůnu a Beránkowi/ přslussj čest, moc, sláwa, požehnánj a wssecko [...]."

[20] „Prostřednjka pak [...] přjmluwcy gediného nám pjsmo ukazuge totiž, Gežjsse K."

[21] „Nebo kde Pjsmo ugissťuge nás, de Mediatoribus secundarijs?"

[22] přjkladem wssech Swatých/ sedjcýho na Trůnu (Boha w trogicy gediného) a Beránka (P. Gežjsse K. také podle člowěčenstwj geho Prstem ukazuge!) oslawowati powinnj gsme; Ktomu cýli a koncy/ sebral sem Knihu tuto Pjsnj Duchownjch/

[23] Otče, stwořiteli wsseho; Wjeřijme w Boha gednoho, Pržed Božijm stogj Trůnem (Es stehen für Gottes Throne)

[24] Cžinjme tobě Pane Bože dijky Otce; Cžinjme tobě, Pane Bože, dijky (1584Pln – *Zpjwánj Křestianská Starodáwnj* [...] Kněze Walentina Polona, 1584)

[25] Chwaltež Pána Angelé; (1541Br – *Pjsně chwal božských*, Ján Roh, 1541)

z Ducha svätého, narodil sa z Márie panny [...].“[26] Mária však už nie je vnímaná ako mocná „Kráľovná nebies“ (Regina Coeli). Evanjelici v nej vidia pokornú, zbožnú, cnostnú a poslušnú dievčinu, ktorá má veriacim slúžiť ako príklad pravej viery. Lutherovými slovami: „Netúži po tom, aby si ľudia vážili jej osobu; vyvyšuje jedine Boha.[27] U protestantov však záujem o Máriu postupne bledol.

V „Cithare Sanctorum“ nájdeme päť piesní zaradených do sekcie o panne Márii (Kyrie eleison, o B. k nám se; Sláva Bohu na výsosti; Věříme všickni v Boha Pána; Boha Otce nestíhlého; Majíce památku nyní). Oproti starším evanjelickým spevníkom je tu menej piesní. Rozdiely medzi vnímaním Márie medzi konfesiami sú zjavné. Zrejme preto sa Tranovský javí byť ostražitý pri výbere piesní do spevníka. Tri piesne napísal on sám. Zvyšné prebral zo „Závorkovho kancionála“ (1602). Piesne o Márii v evanjelických spevníkoch zo 16. a 17. storočia však ukazujú, že mariánska úcta pretrvávala i v 17. storočí, hoci mala klesajúcu tendenciu. Friedrich Heiler dokonca tvrdí, že Luther patril k uctievačom Márie. Snažil sa však zbaviť mariánsku úctu excesov a „blúznenia“. Podľa Heilera až osvietenstvo zničilo mariánsku úctu v protestantskej tradícii.[28]

Piesne „Cithary Sanctorum“ zdôrazňujú, ako si Boh Máriu vyvolil. V centre pozornosti stojí napr., že Mária napriek chudobe nezúfala, pretože vďaka Bohu netrpela nedostatkom. Máriinu skromnosť vyzdvihuje i Luther v komentári k Magnifikátu. O samotnej Márii však v Tranovského spevníku nachádzame veľmi málo zmienok. Vždy je tu prítomná kristocentrickosť a dôraz na to, že nie Mária, ale „SYN“ Márie umrel. V prvom vydaní „Cithary Sanctorum“ je dôraz na Syna v piesňach o Márii navyše podporený i majuskulou. V iných sekciách spevníka tento prístup nie je obvyklý. Modlitebné pasáže sú striktne mierené k Bohu.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje „magnificat“. Magnifikát je v rímskom ríte pravdepodobne už od 6. storočia súčasťou ofícia, kde tvorí významnú časť vešperov. Patrí medzi najznámejšie mariánske modlitby. Tie sa však v protestantskom prostredí prestali využívať. Na rozdiel od iných liturgických textov s prívlastkom mariánske sa magnifikát v evanjelickom prostredí udržal a dokonca sa tešil veľkej obľube. Dôvodom je to, že Mária v texte ďakuje Bohu a chváli Ho za Jeho veľké činy. Magnifikát pritom nevzýva Máriu, ale upriamuje pozornosť na Boha. Reformácia po čase priniesla i zásahy do bohoslužobných poriadkov. Časti ofícia, ako boli matutínum a vešpery, ostali v evanjelickej liturgii

[26] Horst Georg Pöhlmann, *Kompendium evangelické dogmatiky*, 357.

[27] Martin Luther, „Magnificat: Chválospev Márie,“ trans. Mária Danieliszová-Jesenická a Ladislav Lencz, *Testimonia Theologica* 5, no. 1 (2011): 16.

[28] Friedrich Heiler, „Die Gottesmutter im Glauben und Beten der Jahrhunderte,“ *Hochkirche* 13 (1931): 198.

zachované. V priebehu 16. a 17. storočia sa udržiavali vo väčších kostoloch a najmä tam, kde fungovala latinská škola.[29] Magnifikát tak bol aj v evanjelickom prostredí súčasťou večerných bohoslužieb, čiže vešperov a ostal ich najdôležitejšou hudobnou časťou.[30] Luther píše: „Je krásnym zvykom, že sa pri vešperách denne spieva tento chválospev, a to v porovnaní s inými piesňami zvláštnym, slávnostným spôsobom.“[31] Magnifikáty sú tiež veľmi rozšírený hudobný druh v rámci zachovaných evanjelických hudobných zbierok z územia Slovenska. Nachádzame ich hojne v „Levočskej zbierke hudobnín“, rovnako ako v „Bardejovskej zbierke hudobnín“,[32] tiež ich nachádzame v inventárnych zoznamoch z evanjelického kostola v Banskej Bystrici či Bratislave.[33] V „Cithare Sanctorum“ nájdeme dve verzie Magnifikátu. Jedna je doslovná citácia biblického textu (L 1,46-55). Tranovský cituje podľa textu Melantrichovej Biblie (1549), t. j. českého prekladu vyhotoveného na základe Vulgáty.[34] Druhý je prebásnený pravdepodobne samotným Tranovským.

„O Aposstoljch a Mučedlnjcých“

V prvom vydaní kancionála nájdeme o apoštoloch a mučeníkoch sedem piesní: Hospodine, vždycky mocný; Na zemi pokoj vždy budiž; Věrmež v Boha Otce, všeho; V moci, v moudrosti dobrého; Svaté apoštoly Páně věrné; Pamatujmež na svaté; Kdo se líbí Bohu jsa živ. Z Tranovského pera sú dve piesne,[35] ďalšie dve piesne majú pôvod v „Závorkovom kancionáli“ a zvyšok pochádza z rôznorodých zdrojov.[36] Zámerom piesní je posilnenie kresťana vo viere. Sú formulované všeobecne, nevenujú sa jednej konkrétnej postave. Výnimku tvorí Tranovského pieseň „Pamatugmež na swatých skonánj“, kde každá strofa venuje pozornosť inému svätému (Ján Krstiteľ, Ondrej, Tomáš, Matej, Marek, Filip, Jakub, Jakub mladší, Peter, Pavol, Jakub Zebedeov, Vavrinec, Bartolomej, Matúš, Šimon a Júda).

---

[29] Filipi, *Pozvání k oslavě: Evangelická liturgika*, 111.

[30] Friedrich Blume, *Protestant Church Music* (London: Victor Golancz, 1975), 62.

[31] Luther, „Magnificat: Chválospev Márie,“ 8.

[32] Marta Hulková, „Zhody a odlišnosti Bardejovskej a Levočskej zbierky hudobnín,“ *Slovenská hudba* 25 (1999): 150-200.

[33] Jana Kalinayová, *Hudobné inventáre a repertoár viachlasnej hudby na Slovenku v 16.-17. storočí* (Bratislava: Slovenské národné múzeum – Hudobné múzeum, 1994).

[34] *Biblij Cžeská. Cum Gratia et Priuilegio Sacrae Regiae Maiestatis ad Decennium*. Praha, 1549. Knihopis č. K01101.

[35] Hospodine wždycky mocný; Pamatůgmež na Swatých skinánj.

[36] Wjeřmež w Boha Otce wsseho (1522 Miř – *„Písničky...“*, Václav Miřínský, 1522); W Moci maudrosti dobrého; (1501NM – „Písničky...“, 1501), Kdo se ljbj Bohu (1530Habr – Pijsniczky krzestianskee, 1530).

5. Neskoršia recepcia v Cithare Sanctorum

Zaujímavé je sledovať tieto piesne v ich ďalšom vývoji. V priebehu 17. storočia boli do spevníka kontinuálne pridávané nové piesne z vydania do vydania. V druhej polovici 17. storočia „Cithara Sanctorum“ prešla istou koncepčnou premenou, ktorá sa prejavila vo vydaní z roku 1684. Jej editorom bol Daniel Sinapius-Horčička. V tomto vydaní sa preorganizovalo poradie piesní. Do vyššie spomínaných sekcií pribudla v rokoch 1636-1684 len jediná pieseň, a to pieseň o anjeloch z pera Sinapia-Horčičku.[37] Na základe tlačených kancionálov „Citara Sanctorum“ sa zdá, že v druhej polovici 17. storočia nejavia evanjelickí hymnografi o tému svätých záujem. K vývoju kancionála v neskoršom období je potrebné povedať, že konečnú podobu spevníka zostavil Samuel Hruškovic v roku 1741. Táto podoba spevníka sa nepretržite a bez zmien používala až do 20. storočia. K piesňam o anjeloch pribudli ďalšie dve piesne.[38] Sekcia piesní o Márii rozširovaná nebola. Pridaná bola akurát ďalšia verzia Magnifikátu. K piesňam o apoštoloch k roku 1741 evidujeme dve nové piesne. Celkovo bolo k piesňam o anjeloch, o panne Márii a o apoštoloch pridaných len šesť nových piesní. Vydanie „Cithary Sanctorum“ Juraja Tranovského z roku 1636 obsahovalo približne 400 piesní. Vydanie Samuela Hruškovica z roku 1741 už obsahovalo 1040 piesní, čo je viac ako dvojnásobok nových piesní oproti pôvodnému vydaniu. Nové piesne sa síce do spevníka pridávali, ale len veľmi málo ich pribudlo do sekcie s tematikou o svätých.

Recepciu spomínaných piesní možno nájsť tiež v rukopisných prameňoch 17. storočia. Pri porovnaní repertoára tlačených kancionálov Tranovského sa môžeme zastaviť pri rukopisnom „Senickom kancionáli“ datovaného rokom 1692.[39] Do veľkej miery ide o odpis Tranovského kancionála, ktorý vyhotovil Jan Orel zo Senice. Osobitnú pozornosť si zasluhujú maľované iniciály v kancionáli, ktorých autorom je Adam Strezenický z Ilavy. Mimoriadne vzácna pamiatka zachováva ľudové knižné maliarstvo. Zapisovateľ Jan Orel urobil istý výber piesní. Hypoteticky možno uvažovať o tom, že pravdepodobne zapísal frekventovanejší repertoár. V najväčšej miere sa zameral na piesne o apoštoloch. Opísal všetky, ktoré sa v tlačenej predlohe nachádzali. Pomerne precízne zaznamenal i sekciu piesní o Márii. Vynechal len pieseň „Boha Otce nestihlého“ a jeden z dvoch „Magnifikátov“. Zatiaľ čo v tlačených pamiatkach pribudlo najviac nových piesní k rubrike o anjeloch a tieto piesne sa javia byť najživšie, v rukopise „Senického kancionála“ zapisovateľ tieto

[37] Bůh, kteryž má swět na péči
[38] „Nesčíslná doborodiní“ Eliáša Mlynárových a preklad „Te Deum“ Jána Glosia
[39] Nachádza sa v knižnici Tranoscia v Liptovskom Mikuláši.

piesne paradoxne takmer všetky ignoruje. Z celku o anjeloch prebral iba jednu pieseň, a to „Činíme tobě pane Bože díky“. Za pozornosť určite stoja aj iniciály k piesňam. Ide o ilustrácie k piesňam z Tranovského spevníka. Najčastejšie sa objavujú figurálne, ale aj rastlinné motívy. Nájdeme i obrazce napodobňujúce orientálne tvary.

6. Záver

Záverom je vhodné citovať Martina Luthera. Ten v Šmalkaldských článkoch z roku 1537 uvádza:

> „*Ak sa teda anjelom a mŕtvym svätým nebude vzdávať takáto modloslužobná česť, vzdá sa im iná, neškodná a na túto sa skoro zabudne; lebo keď [kresťan] nebude možno viac očakávať od svätých úžitok a pomoc ani v telesných ani v duchovných potrebách, dá sa im svätý pokoj aj v hrobe aj v nebi; lebo len tak pre nič za nič, alebo len z lásky si na nich nikto nespomenie ani si ich nebude ctiť a vážiť.*“[40]

Ukazuje sa, že Luther v podstate anticipoval vývoj ohľadne uctievania svätých v evanjelickom prostredí. Len čo sa prestalo zdôrazňovať, že svätí môžu pomáhať, pripomínanie pamiatky svätých išlo do úzadia. Repertoár piesní zo 16. storočia sa postupne zužoval a do súčasných evanjelických spevníkov sa tieto piesne nedostali. Zároveň však možno potvrdiť tézu Roberta Kolba či Elizabeth Johnson z úvodu, že v 16. a 17. storočí piesne s tematikou svätých v evanjelickom prostredí existovali a boli rozšírené vo väčšom počte, ako by sa na prvý pohľad zdalo. V tomto období rozdiely v liturgickej praxi medzi katolíkmi a evanjelikmi zrejme neboli až také markantné, ako to vnímame dnes, keď evanjelici sanktorál v podstate vôbec neslávia.

[40] *Symbolické knihy evanjelickej cirkvi augsburského vyznania*, 161.

Exkurz – Register piesní s tematikou svätých v skúmaných kancionáloch

Kancyonál Czeský, 1576

Názov piesne	Poznámka / postava? / rubrika?
Panu Bohu přijgemnij	O Služebnijku Božijm knězy Joaydowi.
Když lid Božij zprawowali	Pijseň o Samuelowi Služebnijku Božijm
K Sláwě gména swého	Pijeň o Slawném Muži a proroku Božijm Náthanowi
Každého času Pán Bůh	Pijsen o Danyelowi proroku Božijm z XIIII. Kapitoly.
Každý čas Pán Bůh na swětě	Pijseň o Proroku Božijm Micheássowi
Každý Člowěk má rozważowati	Pijseň o Noelowi Sprawedliwém [...]
Kdo může wystihnauti	O proroku Božijm Eliássowi
Když Panowal zlý Achab král	Pijseň o Eliássowi Proroku Božijm z III. kněh Králowských w XVII.
Když Pán Bůh z swěta toho	Pijseň o Elizeowi
Každého času na swětě	Pijseň o Symeonowi Swatém
Když se čas přibližowal	Pijseň o Zacharyássowi Otcy Swatého Jana Křtitele
Krystu Pánu wěrný	Pijseň o Swatém Janu Křtiteli [...] Lukáss w I. a III.
Krysta Pána Skutkowé diwnij	Pijseň o Stětij Swatého Jana
Když Krystus swé Poselstwij	Pijseň o Swatém Petru Aposstolu Páně
Král wěčný w swém slawenij	Pijseň o Swatém Pawlu Aposstolu Páně
Rybáři w swětě lidij / Piscatores hominum	[...] w Osobě Krysta mluwijcýho k swým wěrným služebníkuom

Obzwlásstnij gest Maudrost	O Třech Máldencých/ Komornijcých Krále Darya [...] o nichž psáno w III. knihách Ezdrássowých w III. a IIII.
Poslyssmež wssickni	O Třech Máldencých/ Komornijcých Krále Darya [...] o nichž psáno w III. knihách Ezdrássowých w III. a IIII.
Komorník Třetij gest	O Třech Máldencých/ Komornijcých Krále Darya [...] o nichž psáno w III. knihách Ezdrássowých w III. a IIII.
ANiž můž wyprawiti	O Třech Máldencých/ Komornijcých Krále Darya [...] o nichž psáno w III. knihách Ezdrássowých w III. a IIII.
Pan Bůh z swé wěčné maudrosti	[...] z kneh Maudrosti w VI Rozdijlu.
Pan Bůh každého času	Pijseň o Dawidowi králi
Pohanský Král faraon	Pijseň o Moyžijssowi
Pan Bůh k swé cti a chwále	Pijseň o Ezechyássowi králi
Psáno w knihách zákona	[...] o Jozue Wodcy Lidu Izdrahelského
Ctného Jozue skutkowé	[...] o Jozue Wodcy Lidu Izdrahelského
Panu Bohu zde na swětě	Pijseň na Modlitbu Ssalomaunowu
Panu Bohu wrchnost gest	Pijseň o Azowi králi Juodském
Psáno gest w Knihách Králowských	Pijseň o králi Jozyássowi
Pan Nebeský zde na zemi	Pijseň o Aswerowi králi
Pan Buoh k ochraně swého	Pijseň o Ssalomaunowi králi
Panu Bohu lid oddaný	Pijseň o Juodasowi Wuodcy lidu Izdrahelského
Panu Bouh sluha wěrný	Pijseň o Mardocheowi
Popsáno w skutcých Páně Aposstolůw	Pijseň o komornijku králowny Kandaces

Pan Krystus měl s Mládencem rozmlauwánj	Pijseň o Mládency [...] Math. w xix. Kap.
Pan Gežijss gený pro lidské Spasenij	Pijseň o Zacheowi/ o němž psáno w Ewangelium Swatého Lukásse w XIX. Kapitole.
Buoh Izdrahelskému Lidu	O Saulowi králi
Pan Bůh nad Izdrahelským Lidem	O Jerohoamowi Prwnijm Králi Izdrahelském
Roboam Král w Lidu Jůdském	O Rohoamowi Juodském Králi
Herodes bezbožný Král	O Herodeowi králi
Panu Bohu každý ctnostný	-
Psáno gest w Mogžijssowých Knijhách	Pijseň o Jozeffowi Synu Jákobowu
Panu Bohu w čistotě	-
Gestiť přijklad každičkému mládency	O maudrém Wýkladu Snuow faraonowých od Jozeffa
Mijlost Božij neywymluwná	O Danyelowi zayatém do Babilona
Pan wěčný nad Smrtedlnými	Pijseň o Hester královně
Panu Bohu Hester se modlila	Pijseň o Modlitbě Hester Králowny
Psáno gest w knihách Králowských	Pijseň o swaté Anne matce Muže Božijho Samuele Proroka
Panowánj Ssalomuna	Pijseň o královně z Sáby
Psáno w knihách Judykum máme	Pijseň o Deboře kněžné Lidu Izdrahelského
Pržjkladowé prwnijch Swatých	Pijseň o Rebece [...]
Pan Buoh předíwně	Pijseň o Ženě Sunamitské
Pan Krystus rozmlauwal gest s Ženau	Pijseň o Rozmlauwánij Krysta Pána s ženau Samarytankau
Pan Krystus Syn Božij	Pijseň o Dceři knijžete/ wzkřijssené skrze Krysta

Pan Krystus skrz podobenstwij	Pijseň o Desyti Pannách
Pan k Wtělenij Synu swému	Pijseň o Panne Marygi

Pjsnie Chwal Božských, 1602

Radug se Panno Marya	O Blahoslawené Panně Marygi
Poďte wssyckni weselme se Pánu Bohu	O Blahoslawené Panně Marygi
Nebog se Marya	O Blahoslawené Panně Marygi
Wonom času mluwil Pán Bůh	O Blahoslawené Panně Marygi
Dobrořečmež Pána swého	O Blahoslawené Panně Marygi
Panna Marya Swatá Božij Rodička	O Blahoslawené Panně Marygi
Blahoslawená nad giné sama	O Blahoslawené Panně Marygi
Hospodine Otče wssemohaucý	O Blahoslawené Panně Marygi
Alleluia chwalmež wssickni Pána Boha	O Blahoslawené Panně Marygi
Maryá wždycky Swatá Panna	O Blahoslawené Panně Marygi
Maryá Panna z rodu Králowského	O Blahoslawené Panně Marygi
Blahoslawená Matka slwaná	O Blahoslawené Panně Marygi
Ke cti chwále Krysta Krále	O Blahoslawené Panně Marygi
Buoh k Wtělenj Synu swému	O Blahoslawené Panně Marygi
Králi Aposstolskému Nebe y Zemie Pánu	O Aposstolijch Swatých
Poďte weselme se Pánu	O Aposstolijch Swatých
Yakož mne poslal Otec	O Aposstolijch Swatých
Totoť gest Přikázánij	O Aposstolijch Swatých
Namť gsau gistie w Cýrkwi Swaté	O Aposstolijch Swatých

Ssli gsau s pláčem	O Aposstolijch Swatých
Hospodine wssemohúcý	O Aposstolijch Swatých
Hospodine/ Aposstolé/ twogi	O Aposstolijch Swatých
Alleluia. Nebesáť gest Pijseň	O Aposstolijch Swatých
Kržestiané chwalmež Boha	O Aposstolijch Swatých
Králi Neyslawniegssý Kryste	O Aposstolijch Swatých
Wyprawůgtež Nebesa Sláwu	O Aposstolijch Swatých
Wesel se wssecka Cýrkew Swatá	O Aposstolijch Swatých
Wěčný dar dal Krystus	O Aposstolijch Swatých
W mocy w Maudrosti dobrého	O Aposstolijch Swatých
Swaté Aposstoly Páně wěrné Posly	O Aposstolijch Swatých
Na počátku Cýrkwe Swaté	O Aposstolijch Swatých
Chwalmež Boha wěčného	O Aposstolijch Swatých
Dobrořečmež milého	O Aposstolijch Swatých
Dobrořečmež Boha swého	O Aposstolijch Swatých
O Přeblahoslawená smrt	O Aposstolijch Swatých
O milý Bože Otče	O Swatých wůbec Ewangelistijch
Kdo gsau tito	O Swatých wůbec Ewangelistijch
Boha Otce Nebeského	O Swatých wůbec Ewangelistijch
Mnozý gsau zármutkowé	O Mučedlnijcých Wůbec
Hospodine mocný buď nám pomocný	O Mučedlnijcých Wůbec
Alleluia. Weseliti se budau	O Mučedlnijcých Wůbec
Přeblahoslawené Blahoslawených	O Mučedlnijcých Wůbec
Mučedlníkůw Swatých	O Mučedlnijcých Wůbec

Mučedlník Boží Krystu Pánu wěrný	O Mučedlnijcých Wůbec
Usta sprawdliwého přemysslowati	O Wyznáwačijch
Uprostřed shromážděnij otewře	O Wyznáwačijch
Hospodine wssemohúcý	O Wyznáwačijch
Alleluia. Otcy neymocniegssýmu	O Wyznáwačijch
K chwálenij Spasytele	O Wyznáwačijch
Tento pak wyznawač Pánie	O Wyznáwačijch
Radůgme se wssickni	O Swatých Pannách
Mnieť gsau očekáwali	O Swatých Pannách
Wssemohúcý Stwořiteli	O Swatých Pannách
Alleluia. Budiž čest	O Swatých Pannách
Weselte se dcery	O Swatých Pannách
Gežijssy Kryste tebeť čistá Panna	O Swatých Pannách
Krystus Pán gsa od Boha	O Swatém Ondřegi
Pane bože z milosti swé	O Swatém Ondřegi
Ondřege Swatého	O Swatém Ondřegi
Ržekl Pán Gežjss	O Swatém Ondřegi
-	Den swatého Mikulássse → pozri o Panne Marygi
Sediela gsau Knijžata Kniežij	Den Swatého Sstěpána
Alleluia Otcy z Synem	Den Swatého Sstěpána
K sláwě swého Spasytele	Den Swatého Sstěpána
Swatého Sstěpána	Den Swatého Sstěpána
Wjděl Sstěpán Nebesa	Den Swatého Sstěpána
Jan Swatý Krystu Pánu	Den Swatého Jana Ewangelisty

Z Otce Nebeského Slowo	Den Swatého Jana Ewangelisty
Wjm zagisté Já Pawel	Den Obrácenij S: Pawla k Wjře
Alleluia. Tomu ktarýž nám mluwij	Den Obrácenij S: Pawla k Wjře
Král wěčný w swém oslawenj	Den Obrácenij S: Pawla k Wjře
Pawla Swatého den	Den Obrácenij S: Pawla k Wjře
Protož Já Pawel	Den Obrácenij S: Pawla k Wjře
Pržiyali sme Bože milosrdenstwij	Den Očisstiowánij Panny Marye
Alleluia. Otcy y Synu y Duchu	Den Očisstiowánij Panny Marye
Weselijm tim kteréž	Den Očisstiowánij Panny Marye
O Kryste newinný	Den Očisstiowánij Panny Marye
Ay swětlo Swěta	Den Očisstiowánij Panny Marye
Podlé Zákona starého	Den Očisstiowánij Panny Marye
Starec Symeon Dijtie pěstowal	Den Očisstiowánij Panny Marye
Genž gsy Matěge swého	Den Swatého Matěge
Pržijgmiž Pozdrawenj	Den Zwěstowánij Panny Marye
Zwolali sau Sprawedliwij	Den swatých Philipa a Yakuba
Aleluia. Ne wy gste mne wywolili	Den swatých Philipa a Yakuba
Slawné Narozenij Swatého Jana	Den Swatého Jana Křtitele Narozenj
Památku činijme dnes	Den Swatého Jana Křtitele Narozenj
Abychom mohli zwučnými	Den Swatého Jana Křtitele Narozenj
Wječnému Otcy spijwegte	Den Swatého Jana Křtitele Narozenj
Naplněn gsa Duchem Swatým	Den Swatého Jana Křtitele Narozenj
Když Swatý Petr wyweden byl	Den Swatých Petra a Pawla Aposstolůw Páně
Allaluia. Budiž chwála	Den Swatých Petra a Pawla Aposstolůw Páně

Petr Krystůw Pastýř	Den Swatých Petra a Pawla Aposstolůw Páně
Zlatý Swětlem oswjtil gsy	Den Swatých Petra a Pawla Aposstolůw Páně
Petr Swatý na Křjži Umučen	Den Swatých Petra a Pawla Aposstolůw Páně
Krystus Pán gest powolal	Den Swatých Petra a Pawla Aposstolůw Páně
Čzistá sauc od hřjchůw	O Nawsstijwenij/ od Panny Marye, Alžběty
Radostného Swátku giž gsme dočkali	O Nawsstijwenij/ od Panny Marye, Alžběty
Wěčný Stwořiteli Pane	O Nawsstijwenij/ od Panny Marye, Alžběty
Pržeweselé zwěstowánij	O Nawsstijwenij/ od Panny Marye, Alžběty
Blahoslawená gsy	O Nawsstijwenij/ od Panny Marye, Alžběty
Odkud mi to aby přissla	O Nawsstijwenij/ od Panny Marye, Alžběty
Radugme se wssyckni	Den Swaté Marye Magdalény
Chwála buď Kryste genž	Den Swaté Marye Magdalény
Chwaliž Cýrkew Krysta	Den Swaté Marye Magdalény
Nasledugjc Swěta zlosti	Den Swaté Marye Magdalény
Y Ržekl Ssymon Zákonij	Den Swaté Marye Magdalény
Otče Nebeský rač pomoc dáti	Den Swaté Marye Magdalény
Prži tak rozkossné Památce	Den Swateho Jakuba Aposstola
Knijžata Pohanská Panugij	Den Swateho Jakuba Aposstola
Radůgmež se z toho	Den Swateho Jakuba Aposstola
Chwála y také wyznánij	O Swatém Wawřincy Mučedlnjku
Alleluia. Pochwalmež Pána Boha	O Swatém Wawřincy Mučedlnjku
Swatého Wawřince sobě dnes připomijnáme	O Swatém Wawřincy Mučedlnjku
Wawřinec Swatý Mečedlník	O Swatém Wawřincy Mučedlnjku
Dyákon Wawřinec Swatý	O Swatém Wawřincy Mučedlnjku

Radůgme se wssyckni	O na Nebe wzetij / Den Pamatný Smrti Blahoslawené Panny Marye
Radugij se Angelé	O na Nebe wzetij / Den Pamatný Smrti Blahoslawené Panny Marye
Kteréhož Nebe Země Moře y wsse	O na Nebe wzetij / Den Pamatný Smrti Blahoslawené Panny Marye
Dnes Maryá Panna žiwot	O na Nebe wzetij / Den Pamatný Smrti Blahoslawené Panny Marye
Wssel do Hrádku gednoho	O na Nebe wzetij / Den Pamatný Smrti Blahoslawené Panny Marye
Den Swatého Bartoloměge	Den Swatého Bartoloměge Aposstola
Z žiwota mé přemilé Matky	O stětij Swatého Jana Křtitele
Alleluia. Chwála čest budiž	O stětij Swatého Jana Křtitele
Zpiwegte Králi nassemu	O stětij Swatého Jana Křtitele
Ach zlost nesslechetná	O stětij Swatého Jana Křtitele
Den pamatugem Swatého Wáclawa	Den swatého Wáclawa Mučedlník
Alleluia. Králi Archangelůw	Den Swatého Michala / O Angeljch
Klanegtež se Pánu	Den Swatého Michala / O Angeljch
Tebe Swatého a přeneywyssýho	Den Swatého Michala / O Angeljch
Chwaltež Pána Boha	Den Swatého Michala / O Angeljch
O Bože Otče náss	Den Swatého Michala / O Angeljch
Alleluia. Nuž každá Dusse	Den Swatého Michala / O Angeljch
Neywyšssýho Krále	Den Swatého Michala / O Angeljch
Neywyšssý Králi Archangelský	Den Swatého Michala / O Angeljch
Kryste ozdobo Swytých	Den Swatého Michala / O Angeljch
Pána Boha prosme	Den Swatého Michala / O Angeljch

Djky wzdáwáme	Den Swatého Michala / O Angeljch
Y stal se gest Bog weliký	Den Swatého Michala / O Angeljch
Weliká twá Láska Bože	Den Swatého Michala / O Angeljch
Králi Králůw Krystu Pánu	Den pamatný Wssech Swatých
Znáť Pán gistě Cestu	Den pamatný Wssech Swatých
Radugme se wssickni	Den pamatný Wssech Swatých
Alleluia. Chwalmež Pána	Den pamatný Wssech Swatých
Wssyckni Swatij	Den pamatný Wssech Swatých
GEžijssy Wykupiteli	Den pamatný Wssech Swatých
Tjela Swatých Božjch Pochowána	Den pamatný Wssech Swatých
Radost swátku přeslawného	Den pamatný Wssech Swatých
Swatý Martin wyznawač	O Swatém Martinu
Swátek Swaté Kateřiny	O Swatém Martinu

Kancyonál anebo Zpěwowé Cýrkwe Ewangelitské, 1620

Chwály radostné	O Swatých Angeljch
Weliká twá láska	O Swatých Angeljch
Cžinjme tobě, Pane Bože djky	O Swatých Angeljch
Chwaltež Pána Angelé	O Swatých Angeljch
W mocy maudrosti	O swatých Aposstoljch a giných lidech Bohumilých
Ljdé Swatj prawdu magjc	O swatých Aposstoljch a giných lidech Bohumilých
Swatých Aposstolůw	O swatých Aposstoljch a giných lidech Bohumilých

Na počátku Cýrkwe Swaté	O swatých Aposstoljch a giných lidech Bohumilých
Prozpěwugmež wssickni	O swatých Aposstoljch a giných lidech Bohumilých
Kdo se ljbj Bohu	O swatých Aposstoljch a giných lidech Bohumilých
Kdožby chtěl Erbowán býti	O swatých Aposstoljch a giných lidech Bohumilých
Kdo chce zde Bohu slaužiti	O swatých Aposstoljch a giných lidech Bohumilých
W naděgi božj Mistr Hus	O Mučedlnjcýh Cžeských
Jižť Babilon welmi klesá	O Mučedlnjcýh Cžeských
Spjweg jazyk	O Mučedlnjcýh Cžeských
Narode Cžeský chwaliž Boha	O Mučedlnjcýh Cžeských

Cithara Sanctorum, 1636

Otče stwořiteli wsseho	O swatých Angeljch
Wjeřijme w Boha gednoho	O swatých Angeljch
Cžinjme tobě Pane Bože dijky	O swatých Angeljch
Chwaltež Pána Angelé	O swatých Angeljch
Pržed Božijm stogj Trůnem	O swatých Angeljch
Kyrye eleyson/ O Bože k nám se skloň	O Blahoslawené Marygi Panne
Sláwa Bohu na wýsosti	O Blahoslawené Marygi Panne
Boha Otce nestihlého	O Blahoslawené Marygi Panne
Wjeřijme wssyckni w Boha	O Blahoslawené Marygi Panne
Magjce Památku nynj Marye	O Blahoslawené Marygi Panne

Welebj Dusse má Hospodina / Magnificat	Přidawek Zialmůw Starého y Nowého Zákona
Welebj Pána Dusse má / Magnificat	Přidawek Zialmůw Starého y Nowého Zákona
Hospodine wždycky mocný	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
Na Zemi pokog wždy	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
Wjeřmež w Boha Otce wsseho	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
W mocy maudrosti dobrého	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
Swyté Aposstoly	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
Pamatůgmež na Swatých skonánj	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
Kdo se ljbj Bohu	O Aposstoljch a Mučedlnjcých

Cithara Sanctorum, 1684 (pridané piesne)

Bůh, kteryž má swět na péči (Daniel Sinapius)	O swatých Angeljch

Cithara Sanctorum, 1741 (pridané piesne)

Nesčíslná doborodiní	O swatých Angeljch
Tě Boha wssickni / Te Deum	O swatých Angeljch
Welebj dusse má Pána / Magnificat (1728)	Přjdawek Pjsnj
Mějmež příklad vůdce	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
Nejvyšší Kníže	O Aposstoljch a Mučedlnjcých

Senický kancionál [ms], 1692

Hospodine wždycky mocný	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
Na Zemi pokog wždy	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
Wjeřmež w Boha Otce wsseho	O Aposstoljch a Mučedlnjcých

W mocy maudrosti dobrého	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
Swyté Aposstoly	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
Pamatůgmež na Swatých skonánj	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
Kdo se ljbj Bohu	O Aposstoljch a Mučedlnjcých
Kyrye eleyson/ O Bože k nám se skloň	O Blahoslawené Marygi Panne
Sláwa Bohu na wýsosti	O Blahoslawené Marygi Panne
Boha Otce nestihlého	O Blahoslawené Marygi Panne
Wjeřijme wssyckni w Boha	O Blahoslawené Marygi Panne
Magjce Památku nynj Marye	O Blahoslawené Marygi Panne
Weleby Dusse ma Hospodina	Pysen Panny Marye
Čzinjme tobě Pane Bože dijky	O swatých Angeljch

Kontakt na autorku:

Mgr. Adriana Grešová
Katedra muzikológie
Filozofická fakulta
Univerzita Komenského v Bratislave
Gondova 2
811 02 Bratislava
Email: gresova2012@gmail.com

Peer reviewed by: **[Published online July 18, 2019]**

Mgr. Milan Jurík, PhD.
doc. PhDr. Eva Tkáčiková, CSc.